

نگاهی به نقش خواص و مراجع فکری در تبیین، تقویت و حراست از ولایت

سرداران غدیر

■ هتک و هدم خواص

چگونه شبکه ولایت را مختل می‌کند

خواص، خاکریز ولایت

دکتر سیدمحمدحسین هاشمیان *

ناگهانی پیدا کرده‌اند، همین‌ها در بزنگاه‌های سیاسی - اجتماعی به دلیل فقدان پختگی و تخصص به سر نوشت کشور ضربه می‌زنند پس به صورت خلاصه مهم، فرآیند نخبه‌پروری است؛ فرآیندی که در آن خواص سیاسی - اجتماعی، انتخاب و پرورده می‌شوند. ما برای این فرآیند ساختار سازی نکرده‌ایم. بخش جدی خواص کنونی ما کسانی هستند که در جریان انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، طی یک فرآیند مشخص در جایگاه خواص قرار گرفته‌اند اما به هر حال کم‌کم نسل نوظهوری از خواص سیاسی در حال شکل‌گیری است که طبیعی هم هست اما اشکال کار اینجاست که این نسل نوظدید، از یک ساختار مشخص و مستحکم سر در نیآورده است. اینکه کسی با توثیق‌نویسی چهره شود و شخصی به صرف یک اصطکاک با یک چهره سیاسی و مثلاً پخش شدن کلیپ بگومگویی او با یک مقام حاکمیتی یا دیگری با یک افشاگری فساد مالی و اقتصادی به سرعت تبدیل به یک کنشگر سیاسی شود، اینها همه هشدارهای خطرناکی است مبنی بر اینکه نسلی از فعالان سیاسی و اجتماعی در حال پدیدار شدن است که در یک بستر طبیعی رشد نکرده‌اند، بلکه در یک فضای مصنوعی، یک رشد هورمونی

هسته مرکزی عید غدیر، موضوع ولایت است. این مفهوم را می‌توان از زوایای مختلف الهیاتی، کلامی، تاریخی، عرفانی و فقهی مورد کنکاش و بررسی قرار داد. رویکردی که در این یادداشت قصد دارم در بررسی موضوع ولایت اتخاذ کنم، نگاهی ساختاری در بستر حکمرانی به این مفهوم است. وقتی ما بر اساس مفهوم ولایت، یک نظام حکمرانی طراحی کردیم، باید توجه داشته باشیم این نظام ولایتی، از ۳ بخش مجزا و در عین حال به هم پیوسته تشکیل شده است. بخشی از این نظام، شخص ولی است، بخش دیگر مردم و رابط این دو بخش شبکه‌های از نیروی انسانی است که می‌توان آن را نخبگان یا خواص جامعه نامید. این بخش میانی، از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است، چرا که تعیین‌کننده کارآمدی نظام ولایتی است. شما اگر نگاهی تاریخی به دوران حکمرانی امیرالمؤمنین (ع) بیندازید، متوجه می‌شوید بسیاری از شکست‌های ظاهری که به حکومت حضرت تحمیل شد، به خاطر کمبود نیروی انسانی بصیر و کارآمد بود. پس به هر ترتیب باید به نقش ویژه این لایه از نظام ولایتی توجه خاص مبذول داشت.

نگاه

از خواص نیز اگرچه دنیاگرا و قدرت‌طلب نبودند، لکن با سکوت و محافظه‌کاری به این ظلم علنی به ولایت و غصب حق الهی امیرالمؤمنین کمک کردند. آنچه باعث شد خیانت و توطئه و به تعبیری کودتای سقیفه موفق شود و ولایت را از جایگاه الهی خود دور کند و دیگران به ناحق بر کرسی رهبری اسلام تکیه بزنند، هم خیانت شماری از اصحاب قدرت‌طلب بود و هم سکوت شماری از خواص جبهه حق که می‌توانستند در میدان بمانند و با دفاع از ولایت، این توطئه را خنثی کنند.

انزوای ولایت، نتیجه جنگ قدرت و بی‌خاصیت کردن خواص

دکتر محمدحسین رجبی‌دوانی *

یعنی ولایت و امامت، توطئه سقیفه بنی‌ساعده را بی‌ریختند و باعث پدید آمدن بدعتی بزرگ با پیامدهایی بس ناگوار در عالم اسلام، چه در همان مقطع و چه در طول تاریخ تا به امروز شدند.

متأسفانه قدرت‌طلبی و دنیاطلبی این خواص و سرشناسان که هم در بین مهاجران و هم انصار اصحاب رسول (ص) بودند، باعث شد با وجود حضور در واقعه غدیر خم و بیعت با امیرمؤمنان علی (ع) به عنوان امام و ولی خود و با علم به اینکه طبق آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنَّ لَنَا لَلْفَعْلِ قَمًا بَلِّغْتَ رِسَالَتَهُ» اگر پیامبر (ص) ولایت امیرالمؤمنین را ابلاغ نمی‌کرد، رسالتش را از منظر خداوند انجام نداده بود، با سوءاستفاده از برخی سخنان بی‌منطق مانند: «به هلاکت رسیدن بزرگان قریش در جنگ‌های صدر اسلام توسط حضرت علی (ع) یا صلابت و سختگیری حضرت در اجرای احکام الهی با عدم پذیرش رهبری علی (ع) توسط جامعه و از این دست بهانه‌تراشی‌ها، غدیر را نادیده بگیرند و به جنگ قدرت میان خود بپردازند؛ جنگ قدرتی که میان شماری از خواص مهاجران و انصار شکل گرفت و سبب چندپاره شدن جامعه اسلامی و تنهایی و خانه‌نشینی امام جامعه شد. دست‌های دیگر

یکی از مسائلی که در تاریخ صدر اسلام بسیار پراهمیت جلوه می‌کند، مساله نقش خواص در انحراف مسیر خلافت رسول گرامی اسلام است. ۲ اتفاق مهم در مسیر کنشگری خواص و نخبگان جامعه بعد از رحلت پیامبر اسلام رقم خورد که سبب انزوا و غربت ولی خدا امیرمؤمنان حضرت علی (ع) و غصب حق مسلم ایشان توسط عده‌ای شد؛ اتفاق اول دنیاطلبی و انحراف گروهی از صحابه رسول الله (ص) بود که موجب ظلم و جفای آشکار به امیرالمؤمنین شد و اتفاق دوم بی‌اثر شدن یاران وفادار و صدیق وصی رسول خدا برای جلوگیری از انحراف مسیر خلافت. تحلیل و بررسی این دو اتفاق از آن جهت دارای اهمیت است که اگر این دو همزمان در جامعه اسلامی اتفاق بیفتد، ولی خدا منزوی و مطرود می‌شود و نتایج خطرناک و اسفباری را در پی خواهد داشت.

یادداشت

در تحلیل اتفاق اول باید گفت در پی ارتحال رسول اکرم (ص) که حدود ۷۰ روز پس از غدیر رخ داد، گروهی از خواص و سرشناسان دنیاطلب اصحاب رسول (ص) که می‌خواستند به هر قیمتی قدرت را تصاحب کنند، با زیر پا گذاشتن مهم‌ترین رکن اسلام